

слов'янофільський; чорноморсько-адриатичної федерації українців, чехів, словен, сербів і хорватів; чорноморсько-балтійської федерації українців, білорусів, поляків і литовців; західноєвропейський; східно-західної рівноваги; геоцентричний.

Більшість дослідників схилялася й схиляється до тієї думки, що головною зовнішньополітичною проблемою Мазепи був вибір між Сходом і Заходом. При цьому, на мій погляд недостатня увага приділяється геоцентричному вектору геополітики гетьмана.

Сучасні науковці пов'язують геоцентричний вектор української політики з ім'ям і діяльністю Володимира Винниченка [5].

Як відомо, геополітика визначає життєздатність і міць тієї або іншої держави такими головними факторами: простір; природні багатства й економічний потенціал; населення (кількісний та якісний аспекти) [16].

Ретельний аналіз внутрішньої та зовнішньої політики Мазепи показує, що справжнім творцем геоцентричного вектора був саме він.

Дійсно, саме Мазепа доклав усіх зусиль для активізації усіх геополітичних чинників розбудови української держави. Зокрема, він, хоча й на короткий період, зміг об'єднати Лівобережжя з Правобережжям, доклав максимальних зусиль до колонізації Слобожанщини й південних регіонів України. Внаслідок його далекоглядної політики українське населення зростало не тільки кількісно – всіляко поліпшувалися його якісні показники, насамперед, – освіта. Бурхливо розвивалася економіка України.

За умов кількох десятиліть мирного розвитку така політика могла призвести до появи на політичній мапі Європи нової геополітичної потуги, яка ні в чому не поступалася би сусідам і була би в змозі перетворитися на суб'єкт міжнародної політики. Втім, Північна війна 1700 – 1721 рр. та імперська політика російського царя Петра I завадили такому розвитку подій.

Геоцентричний вектор державної політики України набув особливого значення на сучасному етапі. Так, тільки з потужною країною, з ефективною економікою і кваліфікованим населенням будуть рахуватися на міжнародній арені.

1. Андрусяк М. Щедрою десницею Вашою: [Про будівництво храмів І. Мазепою] // Пам'ятки України. —1991.

2. Бантыш-Каменский. Жизнь Мазепы. М.: В типографии Августа Семена, 1834.

3. Бантыш-Каменский Д. Н. История Малой России от водворения славян в сей стране до уничтожения гетманства. – К., 1993.

4. Борщак І. Мазепа – людина й історичний діяч / Мазепа. К.: Мистецтво, 1993.

5. Булгаков В.А. Концептуальні засади визначення геополітичних пріоритетів України. Автореф. дис. канд. політ. наук. – К., 2002.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДРОГОБИЦЬКОГО ПЛАСТУ

Костик Галина

11 клас, Дрогобицької ЗОШ № 15 Львівської області

Науковий керівник: **Угрин Уляна Василівна,**

вчитель історії СЗШ № 2 м.Дрогобича

Актуальність теми дослідження. Розбудова української держави, її національно-культурне відродження, подальший розвиток демократичних процесів можливі лише за умови гідного ставлення до власної історії, повернення із далекого і близького минулого багатьох історичних фактів, подій, імен визначних людей, забутих або сфальсифікованих сторінок історії українського народу. Об'єктивне

висвітлення історичного минулого України має важливе значення як для відновлення історичної правди минулого, так і для виховання підрастаючого покоління. Адже від того, як наша молодь сприйме історичне минуле, які приклади, ідеї, традиції візьме для наслідування, у великій мірі залежатиме майбутнє нашої держави.

У цьому зв'язку велику наукову цінність, пізнавальне і практичне значення має діяльність західноукраїнської молодіжної організації «Пласт» у міжвоєнний період, що переживали період становлення, розвитку і кризи у непростих умовах фактичної окупації Західної України урядом Польщі. Актуальність даної проблеми зумовлюється також тим, що разом з політичними партіями і громадсько-політичними об'єднаннями західноукраїнська молодіжна організація була втіленням духовної культури українського народу, джерелом утвердження національної свідомості, свободи особистості та свободи нації. Вони намагалися продовжувати духовно-освітні процеси, що були започатковані набагато раніше, надати їм історичної сили і незворотності у свідомості молодого і ще зовсім юного покоління.

Молодіжний рух на Дрогобиччині у вказаний період розвивався у надзвичайно складних умовах європейської та світової історії, коли багато країн зазнавало великих національних і соціально-політичних потрясінь. Тому у своїх ідейно-світоглядних шуканнях західноукраїнська молодь дуже часто опинялася перед непростим вибором від ліворадикальних до праворадикальних ідеалів.

Актуальність даного наукового дослідження полягає також у тому, що попри усі досягнення вітчизняної історіографії у вивченні історії молодіжного руху у Західній Україні, дана проблема не досліджувалася науковцями у повному об'ємі ні в Радянській Україні, ні в еміграції, ні в 90-і роки ХХ ст. Таким чином, із вищевикладеного випливає, що наукове осмислення історії Пласту у Західній Україні зокрема в Дрогобичі є винятково важливим і актуальним завданням української історичної науки.

Мета дослідження: на основі комплексного й об'єктивного аналізу поглибити дослідження історії молодіжного руху на Дрогобиччині і зробити науково обгрунтовані висновки щодо історичної ролі західноукраїнських молодіжних організацій у громадсько-політичному житті Західної України.

Об'єкт, предмет і мета дослідження обумовили такі завдання:

- здійснити бібліографічний пошук та систематизацію матеріалів присвячених дослідженню молодіжного руху у Західній Україні, зокрема, на Дрогобиччині;
- теоретично обгрунтувати основні причини виникнення, функціонування та впливу західноукраїнської молодіжної організації «Пласт» на суспільно-політичне життя краю;
- дати цілісну оцінку участі західноукраїнської молоді у боротьбі за українську державність;
- ширше і глибше дослідити організаційну і виховну діяльність західноукраїнської молодіжної організації «Пласт».

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному, поглибленому визначенні ролі західноукраїнської молодіжної організації у громадському житті, у вихованні національної стійкості, у боротьбі за суверенність і незалежність, розбудову нової України.

Результати дослідження. За умов розбудови громадянського суспільства в незалежній Українській державі великого значення набуває ретроспективне відтворення об'єктивної картини суспільно-політичних процесів у країні, зокрема на її західних землях. Вагомим чинником національного життя українства тоді були молодіжні організації.

Пласт у Західній Україні, незважаючи на неоднорідність і протиріччя у своєму розвитку, зміцнив і утвердив у свідомості західноукраїнських юнаків і дівчат ідею української державності, єднання усіх українських земель. Через це колонізаторська і колонізаторська політика офіційного уряду Польщі була приречена на провал. Західноукраїнська молодь, пропагуючи і розвиваючи свій освітній і культурний рівень, проходячи спортивний і військовий вишкіл, готувалася до боротьби за українську державність.

У своїй діяльності Пласт використовував широкий арсенал форм та методів виховання молоді нової генерації. Її головний зміст становили фахово-пластовий вишкіл, культурно-освітня та економічна праця, громадсько-патріотична та міжнародна діяльність. Високого рівня досягли мандрівництво й таборування – головні напрями пластуництва. Великим досягненням стало налагодження видання різноманітної пластової літератури.

Отже, можна точно сказати, що значний вплив на виховання юнаків і дівчат у національно-патріотичному дусі здійснював Пласт. Велика заслуга у розбудові пластового руху належала Івану Чмолі. Пластові організації діяли у гімназії, учительській жіночій семінарії, при кравецькому кооперативі “Труд”, а також у польській державній гімназії (таємно). Брала участь у пластовому русі ремісника, позашкільна та старша молодь.

Пластуни поглиблювали знання з рідної мови, історії та географії України, збирали етнографічний матеріал, влаштовували конкурси на кращу вишивку, пісню, проходили стройовий і фізичний вишкіл за місцем проживання у походах чи польових таборах.

Обов'язком для кожного був догляд за могилами УСС, допомога літнім і просто самотнім людям. Усе це допомагало формувати характер, дисциплінованість серед молоді, посилювало патріотизм. Опікувалися пластунами Степан Венгринович, Михайло Іваненко, Микола Байрак, Емілія Ізничак та ін. У вересні 1930 р. польська влада заборонила Пласт, посилюючи переслідування його керівників та активних членів.

Завдяки даному дослідженню вдалося більше дізнатись, як відбувалося встановлення Пласту на Дрогобиччині, а також про подальшу долю Дрогобицьких пластунів. Завдяки яким вдалося відкрити Пласт в Україні і в Дрогобичі зокрема.

1. *Альманах 100-ліття Пласту/ Редкол.: Ярослава Парахоняк-Рубель, Богданна Блаженко-Титла, Юрій Леськів, і ін.//Торонто, Канада.*

2. *Андрухів І. Західноукраїнські молодіжні організації «Сокіл», «Січ», «Пласт», «Луг». – Івано-Франківськ, 1992. – 79 с.*

3. *Винницький В. Тайний Пласт у польській гімназії в Дрогобичі // Дрогобиччина – земля Івана Франка. –Том 1. – Дрогобич: Бескид, 1993. – С. 490 – 495.*

4. *Гладилович А. Дрогобицький Пласт у моїх спогадах // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Т. 1. – Дрогобич: Бескид, 1993. – С. 500 –504.*

5. *Драган Р. Пласт у Дрогобичі // Дрогобиччина – земля Івана Франка. –Том 1. – Дрогобич: Бескид, 1993. – С. 504 –509.*

ПОЛЬСЬКА ЕТНІЧНА ГРУПА НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ (СЕРЕДИНА ХХ – ПОЧАТОК ХХІ ст.)

Демчак Марія Олександрівна

студентка 2 курсу. ОКР «Молодший спеціаліст»,
спеціальність «Початкова освіта», ЛНУ ім. Тараса Шевченка,
інститут Педагогіки та психології, м. Луганськ

Актуальність: На фоні сучасних міжетнічних суперечок, що виникають у світі, в цілому, й в Україні, зокрема, актуальності набуває проблема етнічних міграцій та стосунків між різними етнічними групами. Розуміння сучасних міжетнічних проблем і конфліктів, які виникають у зв'язку з адаптацією етнічних груп у нових умовах проживання, вимагає вивчення історичного досвіду минулого, такого який, наприклад, дає нам аналіз процесу депортації поляків, лемків, кримських татар у воєнний та повоєнний періоди.

Мета роботи полягає у дослідженні положення української полонії у ХХ – на початку ХХІ ст.

Завдання: - визначити історичні передумови депортації поляків;

- розглянути політику радянської влади щодо поляків УРСР;
- проаналізувати політичні і життєві відносини польської меншини з українським населенням протягом другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- окреслити механізми усунення польсько-українських відносин у майбутньому.